

Kontant udbetaling af arbejdsdusører m.v. i anstalten ved Herstedvester

Henstillet til direktoratet for kriminalforsorgen på ny at overveje, om der var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastholde en særordning på anstalten ved Herstedvester, hvorefter arbejdsdusører m.v. ikke blev udbetalt kontant.

FOB nr. 82.167

(J. nr. 1982-227-615).

En talsmand for indsatte på anstalten ved Herstedvester klagede over, at direktoratet for kriminalforsorgen havde tiltrådt anstaltens afgørelse om ikke at indføre kontant lønudbetaling til indsatte i anstalten.

Det fremgik af sagen, at udbetaling af arbejdsdusører m.v. i anstalten skete ved såkaldte købesedler, dvs. anvisninger udstedt af bogholderiet. Med anvisningerne kunne der foretages indkøb i anstaltens butik. Notering af indkøb skete i bogholderiet på den indsattes konto.

Spørgsmålet om at overgå fra et system med købesedler til kontante udbetalinger havde gennem flere år regelmæssigt været drøftet på bl.a. talsmands- og samarbejdsudvalgsmøder i anstalten.

Under drøftelserne var det til støtte for indførelse af en ordning med kontante udbetalinger bl.a. blevet anført, at det kunne have en behandlingsmæssig værdi at udbetale direkte for det præsterede arbejde, at det af de indsatte følte som en umyndiggørelse og nedværdigende ikke at kunne disponere over penge, at anstalten ved Herstedvester var den eneste af kriminalforsorgens anstalter, hvor de indsatte ikke kunne råde over kontanter, at der blandt de indsatte i anstalten var et stærkt ønske om indførelse af kontante penge, og at misbrugsmulighederne i forbindelse med kontante penge ikke ville være større end ved den nuværende ordning med købesedler.

For bibeholdelse af ordningen med købesedler var det bl.a. blevet anført, at svage og psykisk syge indsatte, som der i forhold til kriminalforsorgens andre anstalter var mange af i Herstedvester, bedst på denne måde kunne beskyttes imod udnyttelse fra medindsattes side, at kontante penge også i øvrigt ville øge muligheder for misbrug (ulovlig handel m.v.), at erfaringerne med indførelse af kontante penge på andre lukkede anstalter ikke havde været ubetinget gode, og at indførelse af kontante penge ville give øget og tungere administration (flere kontrolfunktioner).

I klagen til mig anførte talsmanden bl.a.:

»Som grund for vores krav henviser vi til, at alle andre fængsler for længst har indført kontant udbetaling, og der arbejdes fra direktoratets side på en styrel-

sesform, der er ens for alle anstalter, derfor mener vi ikke, at vi kan godkende denne forskelsbehandling, vi føler os på denne måde sat under total administration, som kun modvirker ethvert forsøg på resocialisering, idet alle er tilvænnet et formynderskab, som brat opløses den dag løsladelsen sker, og man selv skal forsøge på at administrere de små midler en løsladt er i besiddelse af.

Ledelsen henholder sig til, at der her i anstalten er flere svage indsatte, og at de vil blive udnyttet ved at være i besiddelse af penge, dette kan kun blive et postulat, idet intet andet er prøvet, og alle i anstalten ved at de få svage, der er her, er i besiddelse af så små midler, at der ikke kan finde nogen udnyttelse sted, og det vil absolut ikke blive lettere end det er under det system, der praktiseres nu, hvor lønnen gives på en købeseddel, desuden er de få svage, der er her, anbragt på delvis lukkede afdelinger, hvor der ikke er nogen udnyttelsesmuligheder.«

I udtalelsen fra anstalten ved Herstedvester blev det anført, at det ved overgang til kontante udbetalinger kunne forventes, at den psykisk svagere del af anstaltens belæg ville blive franarret arbejdsdusører m.v. af stærkere indsatte, og anstalten redegjorde i den forbindelse kort for belæggets særlige sammensætning. Anstalten henviste i øvrigt til, at den også på andre områder havde tilsvarende kontrolfunktioner, som ikke gjaldt på almindelige statsfængsler med et almindeligt belæg.

Direktoratet for kriminalforsorgen henholdt sig i sin udtalelse bl.a. til anstaltens forannævnte udtalelse.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til talsmanden:

»Indtil midten af 1970'erne var det den almindelige regel, at den del af arbejdsdusøren, der tilkom indsatte i statsfængslerne, og som kunne anvendes til indkøb af småforbrugsvarer, udbetaltes til de indsatte i form af »anstaltspenge« og altså ikke kontant. Ved ibrugtagningen af statsfængslet i Ringe i 1976 indførte man dér fra starten en ordning, hvorefter arbejdspenge udbetaltes til de indsatte kontant. Jeg henviser i den forbindelse til den beskrivelse og vurdering af forsøgsvirksomheden ved statsfængslet i Ringe, 1975-79, der er indeholdt i rapporten »Ledelse og Menneskeværd« (1980), s. 39 f. Jeg har forstået, at der siden da har været en udvikling på dette område, således at det i dag kun er ved anstalten ved Herstedvester, man har fastholdt den traditionelle ordning med udbetaling i form af købesedler.

Denne udvikling har medført, at udbetalingen af arbejdspenge i form af købesedler i dag fremtræder som en særordning, der af de indsatte ved anstalten ved Herstedvester må opleves som en indskrænkning af den dispositionsfrihed, som tilkommer indsatte ved samtlige andre anstalter under kriminalforsorgen.

På denne baggrund har jeg fundet at måtte henstille til direktoratet for kriminalforsorgen på ny at overveje, om der er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastholde en særordning på dette punkt for så vidt angår anstalten ved Herstedvester.«

Supplerende oplysninger om sagen

Efter at direktoratet for kriminalforsorgen havde besluttet, at der i en forsøgsperiode skulle foretages kontant udbetaling af arbejdsudløser m.v. til indsatte i anstalten ved Herstedvester, underrettede direktoratet i skrivelse af 29. september 1986 ombudsmanden om, at den forsøgsvisse ordning nu var gjort permanent.

Ombudsmanden meddelte herefter direktoratet, at han havde taget det oplyste til efterretning.